

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Metgher 8.

O datorie și o țință.

În vorbirea de deschidere a serbării în amintirea lui Eudoxiu Hormuzaki, dl profesor Pușcariu a spus între altele și aceste cuvinte: „Dacă noi serbăm astăzi această aniversare, e că gândurile noastre se îndreaptă către un viitor mai bun, în acest timp de realism sec“. Referite la comemorarea activității acelu mare bărbat, care a exoperat autonomia Bucovinei, care a luptat cu succes pentru drepturile limbii române în această țară și a contribuit în măsură atât de mare la lămurirea trecutului românesc, prin colecția sa de documente și prin contribuții prețioase la istoria noastră națională, aceste cuvinte însămnă, că noi, dacă onorăm și prețuim cu recunoștință străduir-tele ideale ale unui bărbat mare ce l-am avut, recunoaștem totodată că ne-am depărtat de calea pe care ne îndrumase el și dorim să o regăsim, aspirând la un viitor mai bun. Viitorul mai bun însă nu vine dela sine, viitorul mai bun trebuie preparat și creat, prin realizarea unor aspirații ideale, prin luptă desinteresată, prin sacrificii.

În ce însă consistă acel viitor mai bun? Îl definim, tot după cuvântarea d-lui Pușcariu: e afirmarea și restabilirea caracterului istoric al țării noastre, care va trebui să fie și să rămâe românesc, precum a fost în momentul anexării Bucovinei la Austria, ceea ce ar face mai lesne cu putință ca Bucovina să fie „o verigă ce împreună două state aliante”. Iată o țintă, cătră care trebuie să ne îndreptăm și cătră care e datoria noastră să năzuim. Am trebuit să dăm multă vreme înapoi, prin lipsă de lumină și de îndrumători și prin vitregia vremilor: valul de imigranți galițieni a înundat țara și noi nu am știut ce primejdie ne aducea, că amenință să ne omoare ca popor. Acum însă când progresele devastării în rândurile noastre, prin această primejdie, ne-au îngrozit, acum când ne-am trezit din inconștientă și nepăsare (din aceasta din urmă, măcar în parte!) să nu întârziem a ne încorda toate puterile ca să salvăm cele ce eram pe cale să pierdem și să recâștigăm cele ce le-am crezut pierdute: elementul românesc al satelor mixte și cel încă conștiut de originea românească al satelor înstrăinate.

Mijlocul cel mai bun pentru repararea acestor daune, pe care au nesocotit-o sau nu au știut a o face generații de politicieni și intelectuali este școala, și pentru că, nu putem exopera așa de curând școli publice unde ne-ar trebui, trebuie să recurgem la școala particulară. Și în privința aceasta s'a făcut un început frumos, însă este numai un început, și opera aceasta, pentru a aduce roadele dorite trebuie susținută cu mari jertfe materiale. Aice Români pot să arete dacă sunt accesibili unui idealism sfânt, care are în vedere existența noastră ca popor, pentru a lucra contra unui proces fatal de prefacere și pierdere a elementului românesc, proces adus de împrejurări vitrege. Momentele de față sunt de o însemnătate istorică în viața neamului românesc din Bucovina, acuma încă ni e dată putința să lărgim hotarele noastre naționale spre acea întindere până la care ajunsese statornic bourul moldovenesc.

„Neam eroic“ ne-a numit o gazetă a adversarilor noștri etnici, a Rutenilor, atunci când s'au publicat cele dintăiu subscripții pentru fondul nostru școlar. Să arătăm că în adevăr suntem un neam eroic, gata de jertfe, în toate păturile noastre. Căci, dacă nu vom reuși în acea măsură la care aspirăm, aceasta va fi, nu atât din cauza sărăciei, cât din cauza nepăsării noastre. Dacă însă reușim posteritatea va putea vorbi de o epocă de renaștere a românismului în Bucovina, de care, de D-zeu să ne învrednicim. De aceea, laudă celor ce și-au înțeles datoria, răspunzând la apelul „Societății pentru cultură“ care a inițiat crearea unui fond școlar, și avis celor ce încă nu s'au gândit că apelul acesta e adresat și lor și că, neconsiderându-l, se fac vinovați de o desertare rușinoasă, căci, fără solidaritate și conlucrare generală nu vom reda țării noastre caracterul românesc pe care cu vorba îl dorim.

NB. Nu știm cu cât s'a mărit lista contribuenților la fondul școlar. Societatea ar face bine să publice din când în când întregirile la lista publicată odată, pentru ca, după un timp de așteptare, să putem publica și lista celor ce nu au contribuit cu nimic.

Chestia noastră școlară în Dietă.

În ședința Dietei din 3 Ianuarie, o interpelare în chestia școlarelor particulare române a fost înaintată prezidentului țării de d. deputat Dr. Vasilovschi și soții. Această interpeleție, făcută pe baza unui elaborat al secretarului Societății pentru cultura română, d. Tofan, care este un bun cunoscător al nevoilor noastre pe terenul școlar, e de o foarte mare însemnătate, nu numai ca un pas laudabil în interesul neamului, ci și prin aceea, că aici se prezintă guvernului un conspect general, bazat pe date concrete și controlabile, al suferințelor noastre și al nedreptăților ce ni s'au făcut și încă ni se fac pe urma unei politici vechi de împilare a drepturilor noastre la o cultură națională, prin care putem să ne menținem ca Români. Publicăm această interpelare ca document vred-

nic să fie cunoscut de toți Românii mai ales de acei cari nu sunt destul de orientați asupra celor ce s'au întreprins și sunt de lipsă a se întreprinde în folosul națiunii, pentru a fi încredințați de necesitatea de a se sprijini această acțiune. — Iată textul interpelației.

De mai bine de două decenii se luptă poporul român din Bucovina pentru câștigarea de școli românești în satele înș cari, deși trăiesc și Români sau aproape numai Români, sunt școli rutene sau nu sunt școli de loc, de oarece școli rutene nu vrea să primească poporul, iar școli românești nu dau autoritățile. În urmă, văzând Românii că toată lupta lor de decenii, cu toate memoranțele și deputațiile trimise forurilor competente — în această privință e caracteristic cazul Mihalcei, al cărei recurs așteaptă rezolvarea de vr'o zece ani — din țară și chiar din Viena, nu isprăvesc nimic, ba că nesocotindu-se sistematic dreptul lor, dușmanii lor etnici înaintează tot mai mult în regiuni curat românești, au căutat să-și ajute singuri și, doritori de carte românească, au început a-și deschide școli particulare. S'ar crede, că acest pas doveditor de spiritul de jertfă al unui popor pentru interesele sale culturale e suficient ca să arate că poporul românesc nu se lasă subjugat pe terenul național și e potrivit ca să readucă forurile competente la sentimente mai bune față de străduințele culturale ale neamului românesc din această țară românească. Căci ce dovadă mai bună ne trebuie decât aceasta, că Românii bucovineni plătesc bani grei pentru fondul școlar, din care însă se crează institute de desnaționalizare și să plătesc cei mai înfocați agitatori antiromâni și pe deasupra tot ei își impun nou sacrificiu material creindu-și din puterile lor proprii școli particulare. Dar de-abia sa pornit această mișcare de salvare a elementului românesc periclitat din țară, și au început a curge pe de o parte denunțările calomnicase ale contrarilor și șicanările nemai auzite din partea autorităților.

Pe când la școlile publice sunt angajați chiar după datele statistice oficiale 307 puteri didactice necvalificate, în marea lor majoritate cu o pregătire de tot insuficientă, pentru școlile particulare se cer numai puteri cvalificate, nu li se numără anii de serviciu și cei fără examenul de capacitate își pierd dreptul de a se prezenta la examenul de capacitate așa încât suntem între Scylla și Charybdis. Iar, ca măsura să fie deplină, li se oprește învățătorilor, contrar dispozițiilor legale de a instrua la o școală particulară în timpul liber. Pentru justificarea acestui pro-

cede nu poate fi indus nici un motiv plauzabil, căci legea permite învățătorului ca să instrueze 8 ore la săptămână la o altă școală și, în loc ca învățătorul să-și piardă timpul liber cu alte ocupații, e mai consult ca el să-l întrebuințeze în școală în interesul generației tinere având posibilitatea să-și câștige ceva bani pentru a alina greul traiului și totodată a face un serviciu neamului său. Oprerea învățătorilor de a instrui în timpul liber la școli particulare e ilegală și nejustă, întrucât aproape toți învățătorii din orașe sunt angajați la institute particulare. De ce li s'ar opri aceasta învățătorilor dela sate? Dacă dispozițiile aceste rămân și mai departe în vigoare, atunci autorizarea ce se dă școlilor particulare este iluzorică, întrucât Românii nu pot avea învățători pentru aceste școli decât cei câțiva învățători trecuți la pensie.

Apoi vin șicanele cu localurile.

Multe din școlile publice din țară sunt adăpostite în case, cari constituie o adevărată rușine. Nici dimensiunile cerute de lege, nici ferești reglementare, nici podele, nici closete, nimic, și cu toate acestea funcționează nestingherite.

La școlile particulare însă să cercetează fiecare amănunt și pentru cea mai mică lipsă școlile se închid, arcauzându-se cheltuieli mari cu comisiile, tulburându-se mersul învățământului. Și în urmă vine șicanarea părinților. Aceștia sunt citați pe la prefecturi, trebuie să piardă zile întregi până ce sunt interogați și aceasta nu odată, ci de repețite ori, după cum se poate vedea la Mihalcea, unde acelaș gospodar, având mai mulți copii la școală, a fost citat de atâtea ori, câți copii are la școală.

Că această procedură poate amără pe oameni și trebuie calificată ca șicanare va concede ori și cine care n'a pierdut simțul judecății obiective.

Și ca culmea șicanei vin amenzi la școlare. Conducătorul școlii rutene trece într'o listă pe toți copiii obligați să frecventeze școala și fără a ținea cont că mulți din ei frecventează școala particulară română, îi amendează sistematic cu sume mari, iar executorul scoate din casele Românilor hainele de sărbătoare și le duce să putrezească prin cele magazii. Întrebăm: ce ideie de imparțialitate autorităților chemate să privegheze la egala tratare a tuturor națiunilor să-și facă cetățenii loviți de aceste nedreptăți?

Și ca să nu aibă aparență ca și când am vorbit numai în general vom arăta cu câteva exemple individual marea nedreptate ce ni se face pe terenul școlar.

Și vom începe cu cazul cel mai tipic: cu Mihalcea.

De cincisprezece ani luptă poporul din Mihalcea pentru o școală românească. Nenumărate sunt concluziunile unanime ale consiliului comunal, reprezentantul legal al poporului, nenumărate deputațiile, cari au bătut scările palatului guvernial din Cernăuți, nenumărate comisiile cari au fost la fața locului ca să studieze afacerea și până astăzi Mihalcenii nu s'au învrednicit să primească măcar un răspuns la recursul lor înaintat autorităților școlare.

În Mihalcea există o școală sistemizată de șase clase în limba ruteană cu un local mare și corespunzător. De doi ani de zile nu frecventează această școală nici un copil. Tara plătește, iar Românii trebuie să susție o școală particulară, care e frecventată de peste 300 copii.

În Danila (distr. Sucevei) există o clădire școlară nouă gata de tre iani de zile. Acest edificiu pentru care comuna, care e săracă, a sângerat, stă goală, și copiii cresc fără învățură din pricină că autoritățile vreau să deschidă o școală ruteană, iar comuna a cerut de repeșite ori școală română. Tot aceeași situație e în Calineștii lui Ieniachi și Cuparencu unde clădirile școlare stau goale, iar Românii trebuie să susție din calicia lor școli particulare.

În Măriței există o școală ruteană cu 2 clase sistemizate și o paralelă pentru 20 copii, și aceștia numai pe „hârție“, căci de fapt sunt zile când învățătorul e singur, care frecventează școala. Românii din Măriței trebuie să-și susțină singuri o școală pentru cei 900 de elevi români.

În Breaza (distr. Câmpulung) Românii, deși au numărul cerut de lege de 40 copii obligați a frecventa școala românească, trebuie să susție acuma al treilea an o școală particulară. Mai interesant și instructiv e cazul din Gemene. Aici s'a înființat o școală primară ca școală românească și peste noapte s'a prefăcut prin un concluz al comitetului comunal în școală ruteană. Consiliul școlar al țerii a executat cu o iuțeală, care dă de bănuț, concluzul comitetului comunal de a preface școala română în ruteană, dar concluzele luate de atunci de a da Românilor o clasă cu limbă de propunere română au rămas nebagate în samă și Românii trebuie și aici să susție o școală particulară. E instructivă procedura autorității școlare la Gemene și Danila. Acolo se preface o școală românească existentă în școală ruteană, la Danila, unde școala e numai sistemizată cu limba de propunere ruteană, dar nu-i activată, nu se poate preface în școală română cu toate cererile unanime și repeșite în zeci de memorii, telegrame și deputații

ale consiliului comunal și ale comunei întregi și cu toate că în această comună există după recensământul dela 1910 numai un Rutean.

Un adevărat martiraj sufăr pe terenul școlar Răzeșii și Mazilii din Bucovina. Pentru cei 20—30.000 răzeși și mazili bucovineni, Români din moși și strămoși conștienți de romanitatea neamului, locuind parte compact în sate curat răzeșești sau în minorități considerabile în districtele Storojinețului, Vășcăuțului, Vijnței, Coțmanului și Zastavnei nu există nici o singură școală, ba nici o singură clasă românească publică.

Școlile particulare deschise în Carapciu pe Ceremuș, Costești, Comarești Dealul lui Mintici și Tișovăț, Panca au îndurat neconținute șicane. Pentru cele mai mici neajunsuri, aceste școli sunt închise și părinții copiilor amendați. În cele mai multe din aceste sate școlile publice rutene sunt deșerte, iar învățătorii, plătiți de țară, dar rămași fără ocupație, se ațin de agitații în contra Românilor și a școlii românești, fapt care provoacă tulburări prin aceste sate.

În Comarești-Centru există pentru 47 de elevi o școală cu două clase cu puteri didactice, iar în Comarești-Zrub, este o școală de două clase cu două puteri didactice pentru 39 elevi.

Caracteristic e, că între motivele pentru cari a fost închisă școala particulară din Carapciu pe Ceremuș e indusă și lipsa de perdele.

În Șerbăuți (distr. Siretelui) sunt 4 clase rutene cu 4 învățători, iar 130 copii cercetează școala românească particulară. Dacă scădem cei 130 din numărul total de 230 copii obligați a frecventa școala, rămân la școala ruteană pe hârtie 100 copii, în realitate nici 50 pentru cari se plătesc patru învățători și li stă la dispoziție o școală spațioasă care stă deșertă.

Și accentuăm că aceste sunt datele din 31 Decembrie 1911, pe când azi situația acestor școli rutene e mult mai nefavorabilă; multe din ele stau deșerte și învățătorii fără ocupație.

Interesant e faptul, că discutându-se în una din ședințele consiliului școlar districtual din Cernăuți reducerea numărului claselor dela școala din Mihalcea cu două, Rutenii s'au opus cu toate că școala e goală.

În Petriceanca (distr. Siretelui) nu-i școală publică. Autoritatea școlară le-a declarat locuitorilor, că dacă vreau școală ruteană, o capătă îndată, dar școala românească nu capătă.

Mai vin apoi alte nedreptăți. În Ceahor au Rutenii o școală de 3 clase. În această școală au fost înscriși 76 copii, au fost clă-

sificați însă numai 44. Deci pentru 44 copii trei învățători, pe când de altfel un învățător instruiază 80 copii.

În Panca sunt pentru 98 copii trei puteri didactice, iar în Costeșt pentru 108 elevi cinci puteri didactice.

În Cuciumare ad St. Demetrium Rutenii pentru 162 copii clasificați în Noemvrie au șase puteri didactice, deci câte 30 elevi pro învățător, iar la școala ad St. Marian au tot pentru 163 clasificați chiar șapte puteri didactice. Românii cari au chiar după statistica oficială la școala ad St. Demetriam 65 — interesant că la Ruteni din 481 resp. 592 înscriși sunt clasificați numai 163 — iar la școala ad St. Marian 128 elevi n'au nici o școală independentă, ci stau sub conducerea superiorilor ruteni, fapt ce dă loc la o sumă de inconveniente, mai ales cu ocazia înscrierilor.

În Camenca (Cotul de jos) Românii cu 182 elevi au două clase și o paralelă cu 3 puteri didactice, Rutenii cu 276 cinci clase și o paralelă și șapte puteri didactice.

În Milișăuți (distr. Rădăuți) de ani de zile e vorba ca Românii să capete o școală separată, dar până azi n'au căpătat nimic. De ce, ne întrebăm, cei 88 de elevi ruteni din Hliboca pot avea o școală publică a lor cu două puteri didactice și Românii din Hliboca nu pot avea nici o clasă cu limba lor de propunere?

Toate cazurile înșirate se bazează pe realitate și se pot controla ori și când.

În vederea celor arătate mai sus și a faptului, că fiecărui popor îi este garantată prin legea fundamentală cultivarea sa în limba națională, subsemnații cer ca autoritatea școlară să dispună din oficiu revizuirea uricului de fondare a școlilor din chestiune și crearea de școli românești, iar pe viitor școlile particulare și părinții copiilor, cari cercetează aceste școli, să fie cruțați de șicanele de până acuma.

Cu privire la cele expuse adresăm d-lui prezident al țerii următoarele întrebări:

1) Sunt d-lui prezident dificultățile desfășurate ce le întimpinăm noi Românii bucovineni pe terenul școlar, cunoscute?

2) Este d. prezident aplecat să se întrepună ca să se delăture nedreptățile comise din partea forurilor colare în defavorul Românilor Bucovineni și ca să-i fie poporului român asigurată desvoltarea neștirbită pe terenul școlar?

Dr. Vasilovschi, Sârbu, Aurel Țurcan, Const. Hurmuzachi,
Nicu Flondor, Tarnavski, V. cav. de Pruncul, Dr. Bîlăndu,
Cuparencu, Dr. Reuș, Bejan, Scalat.

Rectificare.

Pe baza §-lui 19 al legii de presă rog a rectifica în numărul proxim al revistei „Gazeta Mazililor și Rezeșilor bucovineni” următoarele:

În numărul 12 cu data de 8 Dec. 1912 a fost publicat în susnumita revistă pe pagina 187 și 188 un articol intitulat: „De la țară”, care nu corespunde, întru cât privește cele spuse despre persoana mea, adevărului, și anume nu este adevărat că parohul din Carapciu pe Cer. nu îngăduie în ruptul capului să se audă o vorbă românească în biserică, și că din aceasta cauză rezeșimea nu cercetează biserica aproape de fel, ci este adevărat, că parohul local de loc n'au interzis nici cooperatorului, nici ori cuiva a vorbi, sau a ceti românește în biserică. — Nu este adevărat, cumcă parohul local n'au îngăduit părintelui Șesan alte funcții precum botezuri, sântiri de case, înmormântări etc. în limba românească a o săvârși, exprimându-se față de acei, ce pretind aceasta, că părintele Șesan nu știe a săvârși astfel de funcții, fiind prea tânăr, ci este adevărat, că nimene până acuma n'au pretins săvârșirea astorfel de funcții în limba română. — Mai departe nu este adevărat, cumcă răzeșii ar fi tratați din partea parohului local în biserică cât și în cancelaria parohială cu cele mai murdare epitețe, ci este adevărat, că toți cei ce se port pretutindene cuviincios, să tratează și din partea parohului local încă mai cuviincios.

Referitor la chestiuni școlare aduce parohul local următoarele la cunoștință. În 13 Septemvrie 1912 au înmanuat președintele curatorului școlii private române consemnaciunea copiilor, cari cercetează această școală, parohului local ca președinte al consiliului școlar local. La această ocaziune fu rugat el de a însărcina conducerea școlară a acestei școli, ca să se trimită și o copie a acestei consemnaciuni și la consiliul școlar districtual din Vășcăuți pe C., de a evita ori și ce neplăceri la caz, dacă direcțiunea școlară a școlii publice ar trimite consemnaciunea copiilor cari nu umblă la această școală publică, spre pedeapsă. Se vede, că rugămintea parohului local nu s'a băgat în samă, că de altfel nu se poate explica neplăcerile obiectate.

Încă nu este adevărat, cumcă parohul local nu lasă să treacă nici o ocaziune binevenită lui, fie în biserică, la praznic, cununie, botez, înmormântare, fie în școala ucraină, fie în crăsmă sau în „narodne: dim”, ca să nu defaime și să nu ațite spiritele nelu-

minațiilor și orbitilor ucraini contra școalei române spre a o submina, ci este adevărat, cumcă parohul local nici într'un loc și nici cu un cuvânt n'a amintit nimica despre școala privată română.

În fine nu este adevărat nici decum, cumcă eu în calitate mea, ca președinte al consiliului școlar local am aflat de bine a recomanda pe părinții acelor copii, cari cercetează școala privată română din Carapciu pe C. spre pedeapsă, ci este adevărat, că nici o astfel de consemnaciune din partea direcțiunii școlare publice mie nu s'a înmănuat, nici n'am înaintat o astfel de consemnaciune consiliului școlar districtual.

Pentru primirea și publicarea acestei rectificări în revista D-voastre mă simt îndatorit de a Vă mulțumi și a mă subsemna cu toată stime

Georgiu Baloșescul, exarh și paroh în
Carapciu pe Cer.

Părintele exarh Baloșescul cearcă să se desvinovătească de acuzele ce i s'au adus în foaia noastră, dar cu rectificarea de față nici cătuș de puțin nu e în stare d-sa să se spele, pentrucă cele spuse în foaie sunt bazate pe adevăr și corespondentul nostru n'a spus prea mult, ci din contra a adus încă prea puține fapte în contra d-lui „exarh și paroh“. Pentru a arăta că părintele Baloșescul într'adevăr jignește pe răzeși în simțul lor național și lucrează contra voinței și intereselor lor mai adăogăm și noi unele lucruri.

D. Baloșescul nu îngăduie de fapt cooperaturului său ca acesta să se servească de limba română întru săvârșirea liturghiei etc. Aceasta s'a putut constata și la sfințirea apei de bobotează când învățătorul de cântare dela școala particulară a cântat cu școlarii săi rezponzoriile românești și din partea parohului sau cooperaturului nu s'a auzit nici un cuvânt pe românește.

Mai departe părintele Baloșescul s'a obligat, când i s'a acordat parohia, că va liturgisi și în românește și n'a făcut-o nici o singură dată, deci nu și-a împlinit făgăduința dată.

Și d. Baloșescul care se trage dintr'o veche familie românească a cărei spiță se poate urmări cu sute de ani în urmă, calcă în picioare tradiția și trecutul familiei sale. D-sa astăzi e un aprig aderent al ucrainilor, a crescut copiii săi în școale rutenești cari și ei se rușinează să spuie că se trag din familie românească. Și ce încredere poate să însufle mazililor și răzeșilor așa un păstor sufletesc care din interes personal, din ambiție proastă și-a lepădat nația și s'a făcut slugă la acei ucraini cari până nu demult erau slugile supuse înaintașilor săi din familie.

Pe lângă aceste d. Baloșescul comițe și fapte cari constituie grave încălcări de lege. Astfel un răzeș i-a cerut nu demult să-i facă prohodul la o îngropăciune pe jumătate românește; d. B. se învoiește cu prețul de 20 de coroane și la urmă face prohodul numai rutenește. — O femeie l-a rugat pe părintele să-i citească molitfa, părintele paroh a cerut 4 coroane și o găină, femeia însă n'a vrut să deie suma cerută și a rămas fără molitfa.

Că poporul nu este mulțumit cu purtarea așa unui păstor sufletesc rezultă și din faptul, că 200 de parohieni răzeși au făcut plângere la Consistor contra părintelui B. și se așteaptă ca consistoriul făcând cercetare să afle de toate isprăvile parohului din Carapciu pe Cer. și să li facă dreptate sermanilor parohieni. — Deocamdată atâta!

Documente.

Carte de judecată din 1765*).

Facem știre cu această carte de judecată: că din luminată poronca pre înaltat Domnului nostru Măriesa Grigorie Alexandru Ghica vvoda, sau giudecat de față înaintea noastră: Dochița Cotomănesei, strănepoata Nastasii Părvonoai și cu unchiul său Ion Vlad pesar din Cernăuți, jăluind Dochița, fata Mariei Cotomănesei, asupra lui Ion Vlad zicând că are părți de moșie de baștină de la moșii și părinții ei dinpreună cu Ion Vlad în Ivancăuți și în Stănești și în Jadova, care moșii sînt la ținut Cernăuțului, și murind părinții ei și ea rămăind fată săracă i-au cuprins unchiul său Ion Vlad și părțile ei de moșie ce are de la părinți în numitele de mai sus moșii supt stăpănire lui și le mănăncă ei venitul moșiilor și încă vra s'o depărtază și din părțile ei de moșie la care stănd noi de li-am luat sama cu amăruntul fiind și o parte și alta de față înaintea noastră l-am întreat și pe Ion Vlad ce are să răspundă. El au răspuns că aceste moșii fiind zălojite de părinții Dochiții, le-au răscumpărat el ș'au cheltuit câțiva bani cu dezbătutul părților ei de moșie, ș'au răspuns Ion Vlad că nu liapadă pe Dochița din părțile ei de moșie, numai iș cere cheltuiala de la dănsa, ca să-i întoarcă banii căți să var dovedi c'au făcut umblănd dezbătând părțile ei de moșie ce noi am giudecat de vreme că Ion Vlad au luat venitul moșiilor de pe părțile ei decănd li-au răscumpărat

*) In posesia d-lui: Ioan cav. de Baloșescul, mare proprietar în Comărești-Betcov.

s'au socotit să rămăie venitul părților ei de moșie în locul banilor ceau cheltuit Ion Vlad cu părțile ei de moșie și s'au socotit să-i mai de Ion Vlad zăci lei Dochiiții ș'apoi să rămăie pace între dânșii și așa s'au priimit și o parte și alta pe cari bani i-au și dat Ion Vlad în mâna Dochiiții și s'au curmat toati pricinile dintre dânșii, și Dochița să aibă aș stăpăni cu pace părțile ei de moșie ce i să var alegi drepti a ei din Ivancăuți i din Stănești și din Jadova ca niști drepti ocine și moșii ce-i sint de la moșii și de la părinții ei și mai multă supărare să nu-i facă unchiul său Ion Vlad, ce după cum arătăm mai sus așa săs(ă) urmeză. Ș'am dat și de la noi această carti de giudecată la mâna Dochiiții ca să-i fie de credință.

let 1765, Fev. 4.

* * *

Împărțală de zestre *).

(La neființă de ștampel).

Care în zioa mai gios însămnată s'au făcut logodnă și așezare cu dum.-lui Mihălachi Costantinovici ot Panca; precum să să știe că dau după dum.-luj pe fiică me anume Paraschiva și ce zestre dau.

1-tăi. Dau dum.-sale Mihălachi Costantinovici gineri(iui) și fiici mele Paraschivi din toată parte ce am în Mihalce ce să trage de pe maică-me Nastăsăe, fată răpăusatului Mănescu, cari le au ținut-o dum.-lui Toader Boșniag tot din Mihalce din a șesăsprăzece parte din tot satu! — dau a patra parte măsurându-să căț stănjini s'ar face domnești, stănjinul de opt palme cu tot venitul și mademuri ce este s'au ar naște pe ace parte părăe ape izvoară: ca să stăpaniască cu pace în veci însă aflându-să nișcaiva scrisori sau moșăi să între tot frățește, dară la Mihalce acestui șus numit ginere și fiici mele Paraschiva i s'au dat a patra parte den toată moșie me cum în câmp așe și la codru, dar acești patru copii mai mici ce sânt ori s'ar mai naște au să se împărtaşcă cu acele trei părți rămasă și cu parte din Igești dar pe . . . (nelegibil) n'au să o supere întru nemică, însă pentru aceia s'au dat mai multă parte fiicii că nu i-am dat nici boi, nici cai cu brică, hamuri sau vaci ce așe niam învoit și așezat din bună voe și cheful nostru, ne asupriț sau săliț de nimene dară cum îi fume acuma nestatornică și mai vartos cu totul înșelătoare întâmplându-să că neîmplinind noi dum.-sale parte de mai sus numită sau eșind cuvântul meu la vro pricină de giudecată asupra acestii împărțeli de zestri ori la cinstită giudecatorie nici întru o samă

*) In posesia d-lui Dr. Constantin Isopescul-Grecul, prof. univ., deputat în parlament etc.

să nu mi să ție ce aş grăi din gură sau în scris aş da ci iacă mă îndatoresc ca toată chieltuială și păgubire ce s'ar face din pricină me a plăti dar dum.-lor să rămăie buni stăpănitōr în veci, cum dum.-lor și următōri ce ar eși din următōri dum.-sale și îndată anul acesta curgătōr are a întra la stăpănire April în 23, anul 1812. La care s'au întâmplat și alte persoane de cinste de s'au iscălit martor prin care ne rugăm cinstitului c. c. forum această împărțală de zestri a întâbălui cu piceti și Locălitura a o întâri.

În Mihalce la 12 Februar 1812.

Ioniță Răus. și eu neștiind carte am poftit de m'au iscălit soțu Răus = Ilinca +; + Rucsanda Tușinscia m'am întâmplat; Mihalachi Mănescul martor; Ion Boșneg, tot; Gheorghii, tej.... Grigori

Tabără, dominical repres.

Coalei pe care e scris documentul îi e alăturată o coală cu timbru-sigil „2 Gulden“ cu notița: Supplementum zur Heiratsguts-Verteilungsurkunde ddatō 12-ten Februar 1812“ și cu pecete în ceară roșă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Știri mărunte.

Cazuri de moarte. În 4 Ian. a repositat la spitalul din Cernăuți d-na Eughenia Zama, născută Verenca în vârsta de 30 ani.

În 13 Ian. a repositat d-na Eugenia Simionovici născută Lipețchi, soția deputatului Teofil Simionovici. În mormântarea s'a săvârșit în 15 curent în prezența unui public ales și foarte numeros. Între participanți relevăm pe președintele țerii d. Conte de Meran, pe Excelența Sa Mitropolitul de Repta, pe mareșalul țerii d. Alexandru baron Hurmuzachi, pe primarul orașului d. baron Fürth. — Transmitem d-lui deputat Simionovici condolențele noastre cele mai sincere!

Miercuri în 22 Ian. a răposat oficialul de contabilitate la direcția de finanțe în Cernăuți, Maximilian Constantinovici, în vârsta de 48 de ani. În mormântarea s'a săvârșit Vineri în 24 Ianuar. — Fie-i țarina ușoară.

Distincție. D. dr. Ioan cav. de Cupărencu fu numit membru onorar al societăților academice „Academia Ortodoxă“ și „Junimea“.

Numiri. Domnii juriști absolvați: Teleaga Pantelimon, Curtușan Nicolai, Dr. Eugen Forgaci, Artemie Maschievici, Dr. Aurel Morar, Artur Hnidey și Gavril Greculesi fură numiți auscultanți de tribunal.

Spenul în parlament. Deputatul renegat Spenul care la ultima alegere era menit să dispară de pe platforma politică dacă comisarii guverniali nu ar fi făcut înșelăciuni la scrutiniul voturilor — comisarul Keschmann se lauda singur prin cafenele că l-a scos pe Spenul schimbând simplu numărul voturilor, adică zicând că voturile ce le-a întrunit candidatul român le-a pus pe sama lui Spenul și voturile ce le-a întrunit acesta punându-le pe sama candidatului român — s'a avântat în camera imperială la o oră lungă, plină însă de neadevăruri și prostii. Îndeosebi batjocurile ce le-a rostit acesta la adresa unor persoane foarte marcante ale noastre nu i le putem ierta și ne vom socoti cum se cade în numărul proxim cu acest „corifeu“ al ucrainismului în Bucovina.

Constituire. Societatea acad. „România Jună“ din Viena în adunarea generală extraordinară din 3 Ianuarie și-a constituit comitetul pe a. c. precum urmează: președinte: Ulpiu Stefan cand. med.; vicepreședinte: Iancu Nandriș stud. med.; secretar de externe: Eugeniu de Reus cand. ing. silv.; secretar de interne: Gavril Alvirescu stud. med.; casier: Sever Decean stud. acad. com.; bibliotecar: Policarp cav. de Bejan cand. ing. silv.; controlor: Nicolae Cismașiu stud. acad. com.; econom: Eugeniu Casparovici absolv. med.

Noul președinte al Franței. În 17 Ianuar s'a făcut în Franța alegerea de președinte. Dintre șese candidați la postul de președinte al republicii franceze obținut președintele consiliului de miniștri Raymond Poincaré cele mai multe voturi și reuși deci să fie ales. Alegerea se face pe 7 ani. Până într'o lună trebuie președintele de până acuma Armand Fallières să facă loc noului ales. — Președintele Franței capătă o leafă anuală de un milion și două sute de mii de franci și afară de aceea mai capătă șeptesute mii de franci ca adaos pentru chieftuiei în afaceri oficioase, diete de călătorii etc.

Concurs. La consiliul cultural al țării (Bukowinaer Landeskulturrat) se escrie concurs pentru ocuparea postului de cancellist cu salariul funcționarilor de stat din rangul XI (salar 1600 cor., 2 bienii câte 200 cor. și adaos de activitate 576 cor.)

Reflecții la postul acesta au să dovedească: 1) că au dreptul de indigenat într'o comună din Bucovina; 2) că n'au trecut vârsta de 40 de ani; 3) că au dus până acuma o viață moraliă; 4) că sunt deplin sănătoși fizic și spiritual și că întrunesc astfel calitățile necesare pentru împlinirea serviciului; 5) că au fost aplicați ca funcționari într'un oficiu auxiliar, și 6) că corespund cerințelor pentru serviciul de birou conform § 4, Nr. 10 a Pragmaticii pentru funcționarii țării.

Petițiile timbrate și ajustate cu alegatele neșesare în toată regula sunt a se adresa către consiliul cultural al țării (Bukowinaer Landeskulturrat) până la 20 Februar 1913.

Între petenți cu cvalificații la fel se preferă aceia cu certificate dela oaste.

Ce trebuie să știe despre alcool fiecare om. — Trebuie să știe: 1) Că rachiul nu e hrănitor și că, prin urmare, nu poate întări; că un pahar de bere n'are mai multă substanță hrănitoare decât făina pe care o poți lua pe vârful unui cuțit. — 2) Că toate băuturile spirtoase înviorează și încălzesc pentru o clipă, dar că repede, repede molesesc trupul și-i iau din căldură. — 3) Că alcoolul slăbește sângele și mușchii, îngreuiază mâinile și micșorează puterea de muncă a trupului și a minții. — 4) Că alcoolul înlesnește, prin stricarea sângelui nașterea tuturor boalelor și lungeste durata celor mai multe dintre ele. — 5) Că întrebuițarea obișnuită, a alcoolului face pe invalizii timpurii. — 6) Că întrebuițarea obișnuită a alcoolului deprinde cu viața de cărșmă și primejdueste traiul în familie. — 7) Că Lunea de nelucru se datorește abuzului băuturilor spirtoase. — 8) Că întrebuițarea obișnuită a alcoolului tine pe loc orice progres. — 9) Că bețivul, care vrea să se lecuiască, nu mai are voie nici măcar să guste vre-o băutură spirtoasă. — 10) Că, băut obișnuit de bărbați sau femei, alcoolul primejdueste sănătatea urmașilor.

* * *

În privința asta un adevăr zguduitor zugrăvește poetul G. Coșbuc în următoarea poezie a sa, care e o copie de pe o viață pe care, durere, prea mulți o ajung și o sfârșesc așa, lăta versurile drepte ale poetului:

În trecut. Eu spuseseam lui Marin:
„Ia mai lasă sticla 'n pace!
Tot gâl-gâl! nu-ți vezi, sărace,
Nasul roșu de pelin?“

El la mine: „Ce fa-face?
Să mă la-la-las de vin?
Dra-dra-drace“
Și-a 'nceput pe drum să joace.

Mai târziu, l'am întâlnit
Beat ca 'ntâi, și-a două oară.
„Tot cu sticla subsuoară,
Nu te vezi cum ai slăbit?
Las'o, bre, că te omoară“ —
„N'o să merg la schi-schi-schit
Doa-doa-doaară!“
Și râdea, râdea să moară!

L'am văzut, tot afumat,
Zurbagiu și rău, la anul.
„Unde ți-ai lăsat sumanul?
Râd de tine toți prin sat,
Și te-arată toți: golanul“ —
„M'a des-des-bră-brăcat
Ji-ji-danul“ —
Și tușea, tușea, sărmanul.

Iar mai ieri, cu cine dau
Ochi într'un spital? „Marine,
Tu aici? Da ce-i cu tine?“
Și aștept răspuns, și stau.
Sânge el scuișând, în fine:
„Toți acei ce minte n'au
Pat ca mine!“ —
Pat ca el, am zis, vezi-bine!

G. Coșbuc

Cătră abonați.

Rugăm pe onorații abonați să binevoiască a-și achita abonamentul. Anul al II-lea al gazetei noastre se încheie în Mart 1913, deci și abonamentele se socotesc până la data aceasta.

